

פנימי

תמצית שדורים ערביים

סקירה יומית

מס' 2031

ל.ז.

כ"א באב תש"ז
29 ביולי 1956

מ.ג. ג.ש.א.

תמצית

עבד אל-נאסר הוקף ומתחיר את בריטניה וצוותה: "נגן עד שינת הלב האחרונה"

עבד אל-נאסר חזר ב-28 מאלכסנדריה לקהיר. לדברי קריין רדיו קהיר, יצאה כל אלכסנדריה ללונדון את הרודן שקם כדי להפריז כי העם המצרי יהיה מעתה עם חפשי.

בתחנות הביניים הצטופפו המונים כדי להריע ל"סמל מאבק-העם". החלהבות והחרגשותו של הקהל היחה כל כך גדולה שקשה היה לעבד אל-נאסר לנאום. בנאום קצר שנשא בכפר אל-דוואר אמר:

"היום כאשר אנני שומעים את הרעש בחוץ אנני מניבים על כך כי אנני בני-חורין וחובה עלינו להגשים היום את כל תקוותינו. נמשיך קדימה כשכולנו מאוחדים ומלוכדים. שוט מדינה לא חוכל לשלול מאתנו את זכויותינו שאותן נחזיר, בשלימותן."

נאומים דומים נשא בתחנות אחרות, ובהגיעו אל קהיר זכה לקבלת פנים מצד המון שהריע לו באופן היסטרי. נאסר הצליח לעשות את דרכו למכוניתו בקושי רב תוך חרדנות המון "לחיי שוחר האנושות והשלום, מגשים חרות ומגן הכבוד". הנסיעה מתחנת הרכבה לארמון הנשיאות נמשכה, לדברי רדיו קהיר, שעה וחצי.

(קהיר, 28.7, 15.30).

מול רחבת ארמון הריטובליקה נשא הנשיא המצרי את הנאום הבא:

היום יודעת מצרים מה פירושה של עצמאות, מה פירוש ריבונות, ולא החיר לשום מדינה ולכל כנופיה (חשואות ממושכות) להתערב בענייניה הפנימיים. אנו דורשים מאלה המקימים רעש בכלמקום לדעה זאת: בשובי היום מאלכסנדריה ראיתי את העם המצרי בהכריזו, בעצמו, גיוס כללי, ובהודיעו כי הוא נושא נשק ופרוץ לקרב. לא הממשלה ולא אני, לא הכרזנו את הגיוס ולא דרשנו שנישא כולנו את הנשק ונהיה ערוכים לקרב. אך העם המצרי, מתוך הכרה ותבונה, עשה זאת מאחר שהוא נהנסה באימפריאליזם ובהכביו. היום ראיתי את מצרים כשהיא עשויה גושים מלוכדים ומאוחדים הקוראים לשמור על העצמאות הזאת והריבונות הזאת. מצרים כולה היום נושאת נשק וערוכה כי היא מכירה את האימפריאליסטים ואת תעלוליהם.

היום אנו חוזקים יותר מכפי שכולם מתארים לעצמם, יותר ממה שהאימפריאליסטים חושבים. העם המצרי היום מלוכד; כולו לב אחד וחקווה אחת מפעם בלבו והוא יגן על חירותו עד נטיפת הדם האחרונה.

בלונדון ובפאריס קמה טערת רוחות ששום דבר לא יצדיקה חוץ מתשיבות האימפריאליסטים וההרגל למציצת דם, קיפוח זכויות, והתערבות בענייני המדינות האחרות.

"בריטניה הגישה אתמול מחאה, ואיני יודע על סמך מה עשתה זאת. בהכריזנו על הלאמה התעלה עשינו צעד ריבוני, ובאיזו זכות מתערבת בריטניה בעניינים הפנימיים שלנו? חברת העלת סואץ היתה חברת מניות מצרית שממשלת מצרים העניקה לה ב-1850 זכיון לנהל את התעלה ועתה ביטלנו אותו כדי שנוכל אנו לנהל את התעלה. אך יחד עם זאת אנו נשלם פיצויים לבעלי המניות למרות שגזלו אותן מאחור. בריטניה גזלה 44 אחוז של המניות חינם ללא כסף ובכל זאת נשלם לה פיצוי על כך ולא ננחג כלפיה כפי שנהגה כלפינו; נשלם לה ונשכח את העבר.

תעלת סואץ עמדה לשוב אלינו כעבור 12 שנים, אך הלאמחה חשפה נסתרות וגילתה את חרפת בריטניה, שכן מן הרעש שקם בלונדון אנו מבינים שהבריטים לא התכוונו להתזיר את התעלה לידינו בשנת 1968. הם התכוונו להוסיף ולהתזיק בתעלה. אחרת, מה ההבדל בין החזרתה היום או בעוד 12 שנים? מדוע טוענת בריטניה שהלאמה תשפיע על השייט בתעלה? האם זה לא היה משפיע על השייט בעוד 12 שנים?

מצרים דחתה את מחאת בריטניה, כי אין לבריטניה זכות להתערב בעניינינו. היא עצמה הלאימה את הברזל, את הפלדה, את התובלה הימית ואיש לא שאל אותה מדוע היא עושה זאת? היא זכאית לנהוג כראות עיניה כלפי חברותיה בשם שאנו זכאים להלאים את אשר נרצה להלאים, אל לה להתערב בעניינינו; האם היא סבורה שאנו חלק מהכח הבריטי או שאנו נמצאים תחת שלטון האימפריאליזם הבריטי? מצרים היא מדינה חפשיה והיא חגן על עצמאותה וחירותה.

אשר לצרפת, חוצפתה של צרפת, חוצפתה שר החוץ הצרפתי, לא אגיב על אלה (חש אוח וקריאות היסטוריות). את התשובה לצרפת על עלבונותיה ועל חוסר בושתי הפנים שגילתה, אשאיר ללוחמי אלג'יריה, שילמדוה דרך ארץ.

אנו מתכווננים לכל אפתעה ונקדם פני החוקפנות בחוקפנות ונגמול רעה חת רעה. לא נזלזל בזכויותינו לעולם. זהו זה כי אנו מוכנים ועדיין ישהרבה באמתחתנו כדי להשיב איבה תחת איבה ורעה תחת רעה.

התעבורה בתעלה התנהלה כתיקונה 48 שעות לאחר הלאמה החברה והשייט נמשך. לא נתערב בשייט אלא נקל עליו, אך אני מזהיר את המדינות האימפריאליסטיות כי תכניהם ותסתחותיהם והתערבותיהם הם שיגרמו לשחוק השייט בתעלה. אני מטיל על בריטניה וצרפת את כל האחריות לגבי השייט. אני מכריז כי מצרים חגן על חופש השייט בתעלה. לפני שהלאמנו את התעלה שמרנו על חופש השייט, כי התעלה היחה נתונה לפיקוחנו; התעלה היא חלק ממצרים ובשמרינו על חופש השייט בה כפי שנהגנו גם קודם, אנו עושים זאת בשביל עצמנו.

מצרים בהזהירה את צרפת ואת בריטניה ובהטילה עליהן את האחריות לכל מה שיקרה בתעלה, שומרת על האינטרסים של כל המעצמות הימיות בעולם. מצרים מכריזה באזני העולם כי בריטניה וצרפת מנסות להפוך את פרשת הלאמה, שהיא ענין פנימי, לענין פוליטי, לענין של שייט וחופש השייט

בתעלה. לכן אני מטיל עליהן את האחריות באם יופסק השייט. הוא נמשך כתיקונו מאז הוכרו על ההלאמה.

נגן על עצמאותנו ועל ריבונותנו. חברת תעלת סואץ היא רכושנו וברמנו ובזרועותינו נשמור עליה. נשיב איבה על איבה כדי להביא תפארה וכבוד למצרים כדי להקיט כלכלה לאומית וכדי להבטיח את תרומת הממשית של המדינה.

(קהיר, 28.7, 1506)

ב. מצרים וגיב על כל נסיון מצד האימפריאליזם וישראל

ממשלת מצרים פירסמה בליל 27.7 הודעה בה נאמר "ההמולה שקמה במדינות המערב עקב החלטתנו להחזיר מה ששייך לנו, מכוונת אך ורק לעודד את דעת הקהל העולמית נגד פעולה חוקית שנעשתה ע"י מדינת ריבונות. איומים אלה לא יפתידו אותנו. העם המצרי העומד מאחורי ממשלתו ידע איך להשיב על כל נסיון מצד האימפריאליזם ומצד גרורות במזרח ישראל".

(בירות, 28.7, 0800)

ג. מצב חרום וגיוס כללי של אנשי המשמר הלאומי בתעלה

מצב חרום הוכרז בכל אזורי תעלת סואץ. השלטונות המצריים החזירו שכל מעשה חבלה יביא להעמדת מבצעו לדין בפני בי"ד צבאי.

(בירות, 28.7, 1025)

כל מחנדי המשמר הלאומי בערי אזור התעלה נקראו לבוא למתנוחיהם. מכוניות מצוידות ברמקולים שוטטו ברחובות פורט סעיד, פורט סואד, איסמאעיליה סואץ ופורט חאופיק וקראו למחנדיים לבוא למקומות הריכוז. הקריאה מקיפה 10 אלפים איש.

(ביירות, 29.7, 0800)

ד. מברקי ברכה ותגובות על ההלאמה

ירדן: חוסיין, מלך ירדן, וראש ממשלתו, איברהים האסם, שלחו מברקי ברכה לעבד אל-נאסר על החלטתו להלאים את חברת תעלת סואץ.

(ראמאללה, 27.7, 2200)

בחדו בחו לחוסיין אמר נשיא מצרים כי הוא מברך את חוסיין על חמיכתו המחמדת בבעיות הערביות נגד האוייב המשותף.

(סאות אל-ערב, 28.7, 2100)

שה"ח הירדני, טאוני עבד אל-האדי, אמר ב-28.7 כי הלאמה תעלה אינה מנוגדת לחוק הבינלאומי, שכן החוק אינו מתנגד להלאמה. הלאמה תעלה היא עניין פנימי ואין לשום מדינה זכות להתנגד כי תתנגדות כזו תחשב כהתערבות בענייניה הפנימיים ובזכויותיה החקויות של מצרים.

בתגובה על הצעתו של חבר בית הלורדים הבריטי, הור בלישת, להקים תעלה חדשה דרך ישראל שתשחרע מצרועת עזה לנמל אילת, אמר עבד אל-האדי: חכניה זו היא דמיונית ואינה הכרחית, כיוון שמצרים תשמור על חופש השייט דרך התעלה בתנאי שתעלה חלית תחת פיקוחה היא ולא תחת פיקוח זר.

(ראמאללה, 28.7, 19.00)

סוריה

במברק ברכה שלח נשיא סוריה, שוכרי אל-קוואחלי, תיאור את החלטת התלאמה כהחלטה היסטורית. רדיו דמשק שידר שתי שיחות מיוחדות

על החלאתה בהן הביע חמיכה מוחלטת בצעדו של עבד אל-נאסר. הפרשן
אמר כי על אף שהערבים סומכים על עצמם בלבד, הם בטוחים שהעמים
אשר נכזו באש האימפריאליזם, תומכים בהם.

"המערב מאיים בכוח נגד הלאומה החעלה מתוך סברה שהכוח הוא הדרך
היחידה לכפות את רצונו על מצרים. המערב שכה שאיום בכוח לא יועיל
כי אין עם העומד בתיבוק ידיים נוכח הכיבוש האימפריאליסטי. אם
המערב האימפריאליסטי רוצה שהאנושות תחיה בשלווה ובשלום הרי מוטב
לו שינטוש את עמדתו זו וליסמוך ידו על צעדה של מצרים.

(דמשק, 28.7 | 1530)

בישיבת גיה"נ הסורי ב-28.7 הודיע אל-עסלי כי סוריה תגייס את
כל אפשרויותיה כדי לחמוך בהחלטת מצרים להלאום את החעלה. הוא
הוסיף כי ממשלתו תומכת בהחלטת זו שבאה כדי לשחרר את מצרים מניצול
כלכלי נתעב ביותר על ידי האימפריאליסטים. "שלומינו ושלום מצרים
חלויים באחדותנו, ואנו נעמוד לימין מצרים, בשמחה ובמצוקתה,
ונעמיד לרשותה את כל אפשרויותינו."

נציגי הגושים והמפלגות בגיה"נ הביעו חמיכה מוחלטת בהחלטת
מצרים ותחיימו את המערב על ההתנכרותו לצעדה זו.

(דמשק, 29.7, 0815)

שר החינוך הסורי, עבד אל-והאב, אמר כי הצעד שנקטה מצרים
הוא צעד נכון מבחינה חוקית ומדינית. מצרים, בהלאימה את החעלה,
השחמשה בזכנחה הטבעית.

שר החקלאות, רשאר ג'ברי, אמר כי החלטת ההלאמה היא נבונה מאד.
היא גרמה נחת רוח לכל ערבי.

(ראמאללה, 28.7, 1900)

ר"מ סוריה לשעבר, פאריס אל-ח'ורי, אמר כי אין מסמכותו של בית
הדין הבינלאומי בהאג לפסוק בסכסוך חברה חעלה סואץ, משום שסכסוך זה
הוא בין פרטים ומדינות ולא בין מדינות למדינות.

(מ"ק, 28.7, 18.30)

עיראק

יו"ר אגודת עוה"ד בבגדאד אמר שהלאומה החעלה חשובה יותר מהלאומה
הנפט בפרט, והחלטת עבד אל-נאסר הנה, מבחינה עקרונית, זכות טבעית
של מצרים.

יו"ר הועדה לענייני צבאיים בגיה"נ העיראקי אמר כי הלאומה החעלה
ועיסקה הנשק חשובים אפילו מההפסיכה. הוא הזהיר את המערב מהמשכת
החמיכה בישראל משום שדבר זה יחייב את מצרים ושאר מדינות ערב לנקוט
כל אמצעי להגנת זכויותיהם הטבעיות.

נודע כי משה"ח העיראקי הבריק לשגרירות העיראקית בלונדון וביקש
לדעת אם נכונות הידיעות שנמסרו על ידי סוכנויות הידיעות כי הממשלה
הבריטית מקיימת החייצנות עם נורי אל-סעיד על ההלאמה.

(ראמאללה, 29.7, 0800)

לבנון

"אל-יוזם" הביירותי כותב ב-28.7 כי ביום ב' הבא תיערך הפגנה
כלליה בבירות לאות חמיכה בהחלטת הלאומה החעלה.

(סאוח אל-ערב, 28.7, 2100)